

השבת הוא בבחינת זכור, ואומרים בו וינוחו בו. ובמנחה של שבת בזמן רעוא דרעוין שולטים בו שתי הבחינות גם יחד, שמירת השבת וזמירתו בקידוש היום, וזהו והנחילנו ה' א' באהבה וברצון שבתות קדשך, וזהו הרעוא דרעוין של מנחה של שבת.

והנה בגמ' ברכות (סא, א) איתא 'אי נמי כדרי' בן אלעזר, דאמר ר' ירמיה בן אלעזר דו פרצופין ברא הקב"ה באדם הראשון שנאמר אחור וקדם צרתני, ולהלן שם בגמ', זלמאן דאמר פרצוף הי מינייהו סגי ברישא, אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא דגברא סגי ברישא דתניא לא יהלך אדם אחורי אשה בדרך ואפילו אשתו, ונראה כונת הגמ' ע"פ המבואר, דעיקר התפקיד של האשה הוא בבחינת "אחור" לשמור את המסודות ואת העבר של כלל ישראל, את כל המדרגות המצויים בידינו, בין אם מדרגות שזכינו להם מהדורות הקודמים, או אפילו ביגיעתנו ועמלנו, אבל עיקר תפקידו של האיש הוא בחינת "קדם", וכמו שאמרו דדרכו של איש לכבוש, והוא כובש לו דרך חדשה ומחדש דרכי עבודה בעבודת ה', לגדול ולהתעלות בלי גבול ומידה, ועל זה נאמר 'אחור וקדם צרתני' על 'הדו פרצופין', שני התפקידים שיש בהעוה"ז להאיש והאשה בבנין עולמו של הקב"ה, ושני בחינות אלו בעולמו של שבת הם 'זכור ושמור', והשלימות האמיתית הוא כשכלל ישראל זוכה בעידנא דרעוא דרעוין לוינוחו במ שבתות קדשך, לשתי הבחינות גם יחד בבחינת 'זכור ושמור כדיבור אחד נאמרו'.

מיוחד להאשה, ועיקר תפקידה של האשה הוא בבחינת "שמור", לשמור על מסורת האבות בכל תקפו ויפיו על טהרת הקודש, וכדכתיב אל תטוש תורת אמך, וכן ראינו אצל האמהות הקדושות, שאמותינו השגיחו מכל משמר שלא יהיה שום פירצה בכרם בית ה', או איזה שום השפעה מבחוץ ח"ו, וכמו שרה אמנו ששמרה על יצחק אבינו מכל משמר, ועל פי דבריה אברהם גירש את בן האמה ישמעאל מביתו, כדי שלא יהיה לו שום השפעה ח"ו על יצחק, ויצחק אבינו יוכל יקבל את הדרך של אברהם אבינו בכל טהרתו וקדושתו, וכן רבקה שמרה על יעקב אבינו והצילתו מעשיו הרשע, ורחל גנבה את התרפים מביתו של לבן לבער את הע"ז מביתו של אביה, וכמו כן במצרים הנשים צדקניות שמרו על המסורת של כלל ישראל במצרים, ורק בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, וכיו"ב היא הבחינה של "שמור" בשבת דשמור הוא מצות לא תעשה, לא לעשות מלאכה בשבת ולא לחללו מקדושתו, וזהו בחי' כלה.

אך התפקיד של האיש הישראלי האב המגדל את בנו, הוא לצעוד הלאה ולהרחיב את גבולות הקדושה, והאב מצווה למול את בנו ולפדותו וללמדו תורה לגדלו לחנכו ולחכמו, לקדשו ולהמליכו להיות חלק מהממלכת כהנים גוי קדוש, וזהו בעצם הבחינה של "זכור", שהוא מצות עשה לקדש את יום השבת בקידושא רבה, לגדלו ולקדשו כחמדת הימים ומבחר העתים והזמנים, והזמן המיוחד לבחינה זו הוא הזמן של היום של שבת, וע"כ יום

שמור וזכור

וכלה, אנו אומרים בברכת קדושת היום 'וינוחו בה', ואילו ביום שכתוב בו "זכור" בבחינת זכר, אנו אומרים 'וינוחו בו', עד שעת מנחה בזמן רעוא דרעוין דאז נמזגים כל הבחינות גם יחד ואנו אומרים 'וינוחו בס', ושתי בחינות הם בשבת 'שבת מלכתא' כל' הגמ' בב"ק (לב, ב) 'שבת כלה מלכתא' ל' נקבה, ואילו הרמב"ם כתב בפרק ל' מהל' שבת 'כמו שהוא יוצא לקראת המלך' בל' זכר.

והביאור בזה, דהנה בכלל ישראל מצינו תפקיד מיוחד להאיש, ותפקיד

כתב הרמב"ן עה"ת (שמות כ, ח) וז"ל, 'ובמדרשו של רבי נחוניא בן הקנה הזכירו עוד סוד גדול בזכור ושמור, ועל הכלל תהיה הזכירה ביום והשמירה בלילה, וזהו מאמר החכמים (ב"ק לב, ב) שאומרים בערב שבת באי כלה באי כלה, באו ונצא לקראת שבת מלכה כלה, ויקראו לברכת היום קדושא רבה שהוא הקדוש הגדול ותבין זה', ובהערות שם מייתי לספר הבהיר (אות קפב.) שכתב, 'ומאי טעמא זכור ושמור זכור לזכר, ושמור לכלה', וכ"ה בזוהר פ' יתרו, וכ"ה מנהגנו שבלילה שהוא בחינת "שמור" בחינת נקבה